

[Waldorff]

Man kunne måske have forventet, når der nu kommer sådan et arbejde, som faktisk går i kødet på nogle af forudsætningerne, at nogle flere af partierne følte sig anfægtet, og at vi ved sådan en lejlighed måske ikke behøvede at lægge øre til hr. Arne Melchior's lømefilosofi om børnefødsler og sådan noget, men det er der ligesom ikke rigtig interesse for, og det kan man selvfølgelig også udlede noget politisk af. Man er faktisk ikke interesseret i at beskæftige sig med en i virkeligheden temmelig grundlæggende kritik af forudsætningerne for den filosofi, man prøver at hive sig selv op ved hårene ved, nemlig den filosofi, at ikke bare skal vi, men vi kan også producere os ud af vanskelighederne, og vi kan gøre det ved at fremme væksten i produktionssektoren og ved så at sige at slå ned på enhver hindring for denne ikke særligt styrede vækst i produktionssektoren. Disse hindringer kan så være mange forskellige ting. Det kan være de offentlige udgifter, som skal have et knald, og det kan være lønomkostningerne, sådan som det er for det radikale venstre, eller det kan være krav om bedre afskrivningsregler osv., som vi plejer at høre.

Den for os i virkeligheden opløftende konstatering i arbejdsnotatet, opløftende, fordi det er det, vi har sagt siden 1974, er, at det helt enkelt ikke kan lade sig gøre. Det er ikke muligt med den økonomiske strategi, som man følger, at afskaffe arbejdsløsheden, samtidig med at man får gjort noget væsentligt ved betalingsbalanceunderskuddet, og det er det først og fremmest ikke, fordi der er tale om en strukturkrise for kapitalen på det niveau, den er nået op på. I arbejdsnotatet siger man ikke, at det er, fordi det kapitalistiske system i sig selv er ude af stand til at løse sine problemer, men det er faktisk det, det handler om. Det er nogle strukturproblemer, som slår igennem som betalingsunderskud, arbejdsløshed og forringede levevilkår, og som ikke kan løses, hvis man forudsætter, at det skal ske på de betingelser, som netop har skabt krisen. Og det er bl.a. noget, som handler om en skæv udvikling mellem produktionssektor og forbrug på hjemmemarkedet, hvor der simpelt hen ikke er nogen balance længere, og når man så dertil får en statsligt styret lønpolitik og finanspolitik, som yderligere slår bunden væk under et

hjemmemarked, bliver det selvfølgelig bare meget værre for det store flertal.

Det spørgsmål, som vi aldrig rigtig får noget reelt svar på, når vi prøver at diskutere det, er: hvad ville der egentlig ske, hvis denne filosofi om vækst i den private sektor fik lov til at køre helt igennem? Nogle af virkningerne af den holdning har vi allerede set, nemlig virkningen af offentlige besparelser. Den kommer prompte i form af en stærkt stigende arbejdsløshed. Men hvis vi nu forestillede os det, som er komplet usandsynligt, nemlig en vækst i den private sektor som den, budgetdepartementet forudsiger – eller spår er nok et rigtigere udtryk – på 3 pct. om året i den kommende lange periode, hvad ville der så ske? Når jeg siger, det er usandsynligt, er det, som det også nævnes i arbejdsnotatet, fordi forudsætningen er en samtidig total opbremsning af væksten i den offentlige sektor, og det vil altså sige, at den vækst, man spår om i budgetdepartementets forudsigelser, er en vækst i den private sektor, der er på højde med den vækst, man havde i 1960'erne, altså en virkelig højkonjunkturvækst, og det er der vist ikke mange der tror på. Men hvis det nu faktisk viste sig, at det kunne lade sig gøre, hvad ville der så ske? Hvis det skete inden for en forholdsvis kort årrække og uden noget forsøg på styring, ville væksten afføde præcis de virkninger, som flere har talt om, og som også arbejdsministeren har været inde på. Det ville være en vækst, som i et betydeligt omfang lægger sine investeringer i form af rationaliseringer af produktionen, og der er ikke noget som helst, der kan give os nogen tro på, at den private sektor selv med så kraftig en vækst ville være i stand til at forøge arbejdsstyrken væsentligt.

Så kommer vi til det, som jeg kalder ikke at give reelle svar, og som vi måske direkte kan kalde en form for fuskeri, nemlig den måde, budgetdepartementet angriber de her problemer på ved fremskrivninger, hvor man når ned på den, særlig i forhold til nu i hvert fald, ikke forskrækkende arbejdsløshed på omkring 60.000 i løbet af mange år. Her opererer man med det, som er ret uset i forhold til tidligere perioder, såvel i lav- som i højkonjunkturperioder, nemlig en meget lav produktivitetstigning i den periode. Hvordan man egentlig forestiller sig, at det skulle kunne komme på tale, bliver aldrig rigtig